

PERA MERA

MURAT
YALÇIN

2. BASKI

öykü

MURAT YALÇIN

PERA MERA

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2017

2. basım: Şubat 2017, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Editör: Faruk Duman

Düzeltili: Mert Tokur, Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26

Topkapı-İstanbul

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3374-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750733741

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

MURAT YALÇIN

PERA MERA

ÖYKÜ

♥can

Murat Yalçın'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Şen Saat, 2007

Karga Zarif, 2012

Aşkımumya-İma Kılavuzu, 2013

Hafif Metro Günleri, 2013

Kesik Hava, 2013

İçimde Oğuz Atay ile Orhan Gencebay İkizi Yaşıyor, 2013

Kontrol Kalem, 2015

MURAT YALÇIN, 1970 yılında İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü'nü bitirdi. 1990'da yayıncılık mesleğine başladı. 2000 yılından beri *Kitap-lık* dergisini yönetiyor. Öykülerini topladığı kitapları *Aşkımumya* (1995), *İma Kılavuzu* (2003), *Şen Saat* (2006), *Kesik Hava* (2009) ve *Karga Zarif* (2012). *Hafif Metro Günleri* romanını 1998'de, *İçimde Oğuz Atay ile Orhan Gencebay İkizi Yaşıyor* kitabını Semih Poroy'un çizimleriyle 2013'te, yazınsal notlardan oluşan *Kontrol Kalem'i*ni ise 2015'te yayımladı.

İçindekiler

PERA DÖRTLÜSÜ

Erenler	13
Pera Dolaylarından Bir Uzun Kıssa	39
Hazzopulo Köpeği	55
Hikâye-i Ephemera	69

MERA BEŞLİSİ

Üç Dersim	103
Bir Leşin Çevresinde	113
Elebaşı	119
Fazıla	123
Ot Oğlanı	133
<i>Pera Mera</i> Sözlüğü	159
<i>Pera Mera</i> Ezgiliği	173

Pera Dörtlüsü

Pera dörtlüsünün ilki

ERENLER

“Bir dert gibi akşam suların koynuna indi.”

Nedret Anut bu Őarkıyı mırıldanarak döner sandal-yesinde kamburlaŐan sırtını doğrultmaktaydı ki bir koca öküz karnında baş sallayarak bğrd. Pencerenin dışında, Galata sırtlarına ReŐat Nuri’nin unutulmaz tasviriyle pembe bir toz gibi serpilerek akşam aydınlığı bile göğsünü saran erguvani esmerliği dağıtamadı. Kederle, dahası o sevdiği ifadeyle, kovulduğu ülkeyi uzaktan seyreden eski bir kral hüznüyle gözleri srmelendi.

Paydos saatlerinde bu görkemli yağlıboya tablosu gözleri boyardı ama karın doyumazdı. AŐlıktan gözleri kararmıŐ, imanı hepten gevremiŐti. Kadit olmuş öküze benzetti kendini. AŐlıđını yatıŐtıracak, böyle acınası hal-lere düŐürmeyecek Őeyler yemeyi, hadi yemek demeyelim de atıŐtırmayı yine unutmuŐtu. Azıcık baŐı dndm akla karayı seŐerdi.

Anası bazen “et fukarası”, bazen “iskeletor” derdi. “Oğlum biraz ye de yüzüne kan gelsin,” derdi. Derdi gücü karın tokluğuydu. Çocukken ne zaman yemeğe çağrılırsalar karınlarını doyurmadan evden çıkmazlardı. “Yemekli misafirliğe aŐ gidilmez,” derdi anası, “yemekler lezzetliyse sifatah saldırmayasın, kötüyse rahatŐa kibarlığa vurabilesin.”

Odadan koridora çıkarken karnındaki öküz yine ama bu kez daha dik, ağlamaklı bir sesle böğürdü. Bu kesinlikle aynı öküz değil, diye düşündü. Düşünmekle de kalmadı, karnında bir çift öküz varsa, birbirlerine karşılık vermeleri halinde seslerinin arşı ferşi tutmasından endişelendi.

“Çift öküzle baş edemem. Derhal seslerini kesmeliyim.”

Bu cümleyi kendi kendine değil de, hiffet getirerek, handiyse bağırarak söylediğinin farkında değildi.

Binanın önünde sıralanmış servislerin sigara yanıklarıyla göz göz olmuş kadife koltuklarına kurulmak için sabırsızlanan eski yazı uzmanı arşiv personeli, “Derhal seslerini kesmeliyim” sesiyle duraladı. Kıyıda bir dala takılan çalı demetine, boşlukta bir noktaya sabitlenen sinek bulutuna benzeyen kalabalık –yorgun, soluk kravatlı, asık suratlı onlarca adamla onların arasında tek tük seçilebilen, eski güzellikleri silinmiş, üç beş kadın– tek bir göz olup Nedret Anut’a döndüler.

Her sabah gözünden uykular akararak tıraş olmak için ayna karşısına geçen, neredeyse iki günde bir çenesindeki beni kanatan tilki gözlü oda arkadaşı Mustafa arkasından yanaşıp koluna girdi.

“Eyi misün Netret?”

Tıknaz, perçemli, Turan Engin’e benzeyen şişe dibi gözlüklü öbür oda arkadaşı Turgut araya girdi.

“Bir şeyi yok yahu. Ne oluyorsunuz. Adam belki sürmenaj geçiriyor. Hafiften kafayı da yemiş olabilir tabii.”

Duymazdan geldi. İkisine de uyuz olurdu zaten. Ne yapsalar samimiyetlerine inanmazdı. Başına tebelleş olmaya hazırlanan Mustafa yalabığından kurtulup tuvaletlerin bulunduğu boşluğa doğru hışımla yöneldi.

Memurin söylenerek, kendi aralarında tartışarak dağıldı. Kim olduğu pek anlayışlamayan birinin yüksek ses-

le, “Manyağın teki,” demesinin de bir hükmü, bir muhabı kalmadı.

Söylenmeyeni anlamayan söylenenden ne anlar. Kendi kendine böyle söylendi Nedret Anut. Tuvaletteydi. “Emniyet Merkezi”nde. Uzun bir fermanın son satırında kalmış yalnız bir sözcük, bir söz parçasıydı burada. Eski yazı sökenlerle iletişim bilimciler okunması güç bu tür sözlerle “Dul” derlerdi. Sözün dulu insanın dulundan daha rizikoluydu. Dul sözlerin yanlış okunmasıyla ortaya çıkan iletişim bozukluğu tarihte birçok cana mal olmuştu. Aklına birkaç örnek geldi ama şimdi tarihi helaya, başını belaya sokmak istemiyordu. Karnındaki öküzlerin tepişmesi, böğürmesi kesilmeliydi öncelikle.

Onları, yani kendini dinlerken; ne olacaktı yaşasaydım, şu mu olacaktı, bu mu, şöyle mi olacaktı, böyle mi, sorularıyla biteviye uzayan, bir dizi hezeyanla gülünç bir duygulu düşünce akışı baş gösterdi. Başının ortasında değil de biraz üstünde baş gösterdi. Bir kipa genişliğindeki kelinin altında kabuklu bir böcek telaşıyla kıvıldı bu düşünce.

Kat yerleri lime lime olmuş, neredeyse fosilleşmiş dört yüz yıllık bir evrakla cebelleşirken aralarda kendini çağdaş desenli fayansların, ışıldayan klozetlerin, temizlik kimyasallarının arasında bulmak dengesini bozuyordu.

Bir keresinde, “Tarihin kazuratında yabancılaşma kuburuna düşüyorum her gün,” demişti Erenler’de de Bay Telafi dedikleri Ahmet bu sözü çalıştığı haftalık haber dergisinin sayfalarına taşımıştı. O günlerde arşivdekilerden bir meczup, bir cüzamlı muamelesi görmüştü.

Kare lavaboların başında su içmeye gelmiş kuğulara benzettiği parlak bataryaların karşısında, floresanların altında yaldızlanan giysileriyle sanki bir deterjan reklamındaydı. Tazyikle köpüren suyun altında ellerini ovuştururken uyuşmuş parmakları açılıyor, görünmez bir el-

diveni soyup çıkarıyor, bütün gün kendinden uzaklarda yaşamış, bambaşka âlemlerde gezinmiş, tarihin dip köşelerinin mürekkebi bulaşmış parmaklarını bir bir yeniden sahipleniyordu.

Arşivde çalışmaya başlayalı el yıkama bir uzun törene dönüşmüştü. Hayvan boğazlamış bir kasap, motor dağıtıp toplamış bir araba tamircisi, bir dökümhane işçisiydi sanki. Koca kafası bir ayçiçeği ağırlığıyla lavaboya eğildiğinde omuzlarıyla ensesine çökmüş bir yalnızlık keyif çatardı. Lavabo başında sözcüklerin türlü anlamlarını sırayla anımsar, tümceler kurup bozar, kulaklarında Cem Karaca'nın "İhtiyar Oldum" şarkısı yankılanır, söz oyunlarıyla oyalardı zihnini.

Sözgelimi "daha önce belirtildiği üzere" örneğindeki "üzere"nin "gibi" yerine kullanılmasını yadırgar; bunun üzerine bun'un üzerine gitmemeye karar verir; buradaki "üzere"nin "üzre" diye yazılmasından hoşlanmaz; "akşam üstü" ile "akşam üzeri" arasındaki söyleyiş farklarını düşünür; "akşam üstü"nü "akşam küstü", "akşam üzeri"ni "akşam üzer" diye algılar; ikisinin de bambaşka yerleri olmasına sevinir; "itibariyle" diyenlerin "dolayısıyla" diyememesine şaşırır; evdeki masasında durup duran defterleri gözünün önüne getirip göğsü pırpırlanırdı. Tek pervaneli uçak olup giderdi evine. Hummalı bir dille, yanıp tutuşan kalemine sarılarak kesintisiz yazmak; bedeni pes edesiye gıkını çıkarmadan, belki bir lokma bir şey yemeği unutarak, artık çükünün ucuna dayanmış, kasıklarının yoran idrarı bile erteleyerek yazmak; bileğinde derman, kafasında ferman bırakmadan, gönlünü dimağını talan ederek, dilini imlasını gevreterek, açık bir zihinle yazmak. Oflayarak yazmak.

Böyle yazmalara vaktiyle burun kıvırırdı. Erenler'de ne saatler tüketmiş, ne kafalar ütölemişti bu tartışmalarda. Delicesine yazmak, ısmarlama yazmak, dergiye gaze-

teye yazı yetiştirmek, tabakhaneye bok yetiştirmek falan olacak işler değildi. Akşam yazdığını sabah kutsayanlarla, birbirinden gülünç intihal örnekleri serilirdi sigara bulutları çökmüş mermer sehpalara.

şimdi öyle bakmıyordu ama kazın ayağına. Daha geçen akşam ayaklarını uzatıp televizyon izlerken artık bir haber klasiği olan “Pompalı Tüfek Dehşeti” haberindeki “Cinnet getiren baba pompalı tüfeğiyle ailesini katletti” cümlesinde büyük bir mutlulukla dudakları gerilmiş, günün yorgunluğunun çıktığını ta iliklerinde duymuştu. Çünkü bu cümleden aldığı esinle şöyle bir cümle kurmuştu: “Cinnet getiren büyük yazar NA, pompalı dolmakalemiyle sülalesinin gelmişini geçmişini bir oturuşta romanlaştırdı.”

Önceki sabahın köründe de bir şiir kitabı görmüştü düşünde, üstünde “Yaprak Hışırtısı” yazıyordu. Uyandığında kapağı gözünün önünden bir süre gitmedi. Gerisin-geriye düşünce dönüp elini uzatsa. Neredeyse parmak uçlarında dokunduğunu duydu. Lise yıllarında gedikli si olduğu Beyaz Saray sahafı Enderun’un loş vitrini önündeki tozlu tezgâhta rastlanabilecek türden, 1940’ların şiir anlayışına uygun amatör şair kitaplarından biriydi. Vaktiyle Sabahattin Kudret Aksal’a özenmiş bir gencin ilerleyen yaşlarda cebinden bastırıp eşe dosta dağıttığı bir kitap.

Kocamustafapaşa’daki kâgir evde anasının kezzapla yıkadığı alaturka tuvalette sifon çekerdi böyle düşüncelelere. Tuvalette düşüncelelere dalıp çıkmayı unuttur, anası dışarıdan “Yine gurka oturdu. Sanki kıl yemiş örken sıcıyor” diye söylenirdi. Anasının öylesine söylediği bu laflar aslında o anki durumunu açıklıyordu. Zihni kıllanıyor, upuzun urganlar örüyordu. Düşünce yumurtlamak üzere yattığı kuluçkada gurklayan hindiden hiç mi hiç farkı yoktu. Tuvaletten dünyayı değiştirecek fikirler devşişmişçesine hindileşiş çıkardı. Daha doğrusu kendini tu-

valetten dışarıya dar atardı, masaya gelesiyse güzelim buluşları kuş beyninden uçup gitmesin diye. Mesela “Ortak ağın Ortaçağı’nı yaşıyoruz” tümcesi vaktiyle tuvalete düşürdüklerindendi. Bunlara “düşük-düşünce” diyordu. Hiçbir düşünce tohumu sağlıklı bir gelişim gösteremiyordu. Boyuna düşük yapıyordu yalama düş yatağı.

Boş defterleri vardı. Onları saatlerce sevip okşardı. Ak sayfalarından alamazdı gözlerini. Gören de çetrefilli bir metin söktüğünü, bozuk bir elyazısını çözmeye, minimini harfleri seçmeye çalıştığını sanırdı. Yazacağı kaymaklı yazıları düşlerdi oysa. İçindeki yazı koru canlanır, kıvılcımlanır, dingin saatlerde akıp giden bir kalem ucu belirirdi gözünde. Neler yazardı, yazılacaktı, yazacaktı o puslu defterlere.

Ona göre, herkesin kendine göre bir yalnızlığı vardı. Orada düşler, orada yaşardı varlığını. Şu hayat mesleğinde aptal mutluluklar peşinde harcanmış ömürlere acırdı. Onun düş denizine taş atılsa en az iki halka birden büyürdü ama öbürleri tınmazdı. “Kiralık Fasit Daire” adlı romanında döktürecekti. Şimdi yazmayacaktı ama. Dolma zamanıydı, boşalma değil. Alargada kalan yosunlu bir duba salınımıyla sadece yaşamalıydı şimdi.

Bütün bunlar, lavabo başında, çotuk sökmüş bir rençper gayretiyle ellerini yıkarken, su şırıltıları ile içinden gelip geçti.

Sokağa çıktığında karanlık basmıştı. Bir hafakan yeli değdi göğsüne. Bir an önce dost kalabalığa karışmalıydı. Bir “nedim”, bir dost bulmadan dindiremezdi akşam garipliğini. Gurura kapıldı sonra. Yakasından düşmeyen pis bir gururdu bu. Yalnızlık değil düpedüz açlık seninki, diyordu gururun sesi: Gider, Sebil Büfe’den bir tost, bir paket sigara alıp kurulursun Erenler’in sarmaşıklı duvar dibine. Hepsi geçer. Geçer mi?

Kendimi değiştirmiyorum, dñnyayı değiştirmiyorum ama gerçekliği değiştirerek, kendi hayallerimin arkasına gizleyerek kendi yenedñnyamı kuruyorum... Mesela geçenlerde Çinlilerin Dñnüşñm'ñ okurken ağızlarının sulanıp sulanmadığını merak ettim.

Murat Yalçın'ın yeni öykñ kitabı *Pera Mera*, kentle kır arasına sıkışmış hayatları değil, kentle kır arasında gidip gelen göstergeleri anlatıyor. Pera'nın güncel simgelerinden biri haline gelmiş Hazzopulo köpeğinden yola çıkararak kent ve kır karşılaştırması yapmıyoruz; ama anımsıyoruz. Öykñlerin en güçlü yanı bu; kokuların bize geçmiş bir zamanı, uzaklarda kalmış bir mekânı anımsatması. Murat Yalçın, dilimizin tadını çıkararak çok boyutlu bir ustalık kitabı kaleme almış.

